

9. 5. 2023

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Důvodná včasná omluva z prvního jednání aneb jak se vyhnout vydání rozsudku pro zmeškání

Bylo Vám doručeno předvolání k soudnímu jednání, v řízení vystupujete v procesním postavení žalovaného a uvědomíte si, že se na jednání nebudete moci dostavit. Zároveň nemáte právního zástupce, který by Vás na jednání zastoupil a termín nařízeného jednání se již blíží a Vy přemýšlíte, jestli je nutné se omluvit, případně jak vlastně takovou omluvu ze soudního jednání formulovat. Pokud je to Váš případ či chcete-li vědět, jak v takové situaci postupovat, tak je tento článek určen přesně pro Vás.

Rozsudek pro zmeškání:

Dle důvodové zprávy k zákonu č. [171/1993](#) Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, byly do úpravy zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen jako „**občanský soudní řád**“) v zájmu zrychlení občanského soudního řízení zakomponovány rozsudky pro zmeškání a pro uznání. Novela občanského soudního řádu v tomto navázala na civilní soudní řád z roku 1895, v jehož rámci se opodstatněnost rozsudků pro zmeškání osvědčila jejich dlouhodobou aplikací, když tyto byly zrušeny až v roce 1951.[\[1\]](#)

Rozsudek pro zmeškání je v aktuálním znění upraven v ust. § 153b občanského soudního řádu, dle kterého: „**Zmešká-li žalovaný, kterému byly řádně doručeny do jeho vlastních rukou (§ 49) žaloba a předvolání k jednání nejméně deset dnů přede dnem, kdy se jednání má konat, a který byl o následcích nedostavení se poučen, bez důvodné a včasné omluvy první jednání, které se ve věci konalo, a navrhne-li to žalobce, který se dostavil k jednání, pokládají se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech, týkající se sporu, za nesporná a na tomto základě může soud rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání.**“[\[2\]](#)

Z citovaného ustanovení vyplývá, že jsou-li naplněny ostatní podmínky vydání rozsudku pro zmeškání a žalovaný se nařízeného soudního jednání nemůžete zúčastnit, je třeba se z takového jednání omluvit, aby se nevystavil hrozbě, že bude rozhodnuto rozsudkem pro zmeškání v jeho neprospěch. Jak je z dikce ustanovení patrné, taková omluva musí mít dvě zákonem stanovené náležitosti, které jsou však normovány velmi neurčitě, a sice že musí být důvodná a včasná. Posouzení skutečnosti, zda je omluva důvodná a včasná, náleží soudu. Co se týče formy omluvy, tak tu zákon nestanoví. Libovolnost formy potvrdil i Ústavní soud, když v jednom ze svých usnesení uvedl, že volba formy a způsobu sdělení omluvy je na omlouvajícím se účastníkovi řízení a nevhodně zvolený způsob jejího sdělení (např. doporučenou poštou místo telefonicky) jde k jeho tíži.[\[3\]](#)

Důvodná a včasná omluva:

Obecně lze říci, že důvodná omluva je taková omluva, která obsahuje konkrétní důvod, jenž lze považovat za dostatečně závažný v tom smyslu, že po žalovaném nelze přes autoritativní nařízení termínu jednání účast na jednání spravedlivě požadovat.[\[4\]](#) K důvodnosti omluvy se dále ve své judikatuře vyjadřovali Nejvyšší soud i Ústavní soud. Nejvyšší soud se k důvodnosti vyjádřil v rámci

svého rozsudku tak, že důležitost důvodu nelze posuzovat bez přihlédnutí ke všem okolnostem konkrétního případu s tím, že i když účastník řízení uvádí důvod jinak způsobilý vést k závěru o odročení jednání, není soud vždy povinen takový důvod akceptovat, a to zejména, je-li využíván k záměrným procesním obstrukcím sledujícím především bezdůvodné protahování řízení. Obecně přijímané důvody omluvy jsou např. řádně doložená zdravotní indispozice, kolize jednání či dlouhodobě plánovaná dovolená.

Jako omluvu včasnou lze obecně posoudit omluvu, která je do dispozice soudu (ideálně soudci rozhodujícího ve věci) doručena před prvním jednáním, které se ve věci konalo. Zákonem, odbornou literaturou ani judikaturou Nejvyššího a Ústavního soudu dosud nebyla dovozena jakákoliv doba před jednáním, kdy nejpozději lze včasnou omluvu doručit, mimo té, že je třeba, aby tomu bylo před nařízeným jednáním. Vzhledem ke skutečnosti, že se touto otázkou přímo Nejvyšší ani Ústavní soud nezabývali, lze na tuto otázku analogicky aplikovat usnesení Krajského soudu v Brně týkající se žádosti o odročení jednání, dle kterého platí, že: *„Žádost o odročení jednání je včasná, pokud byla známa příslušnému soudci (senátu) nejpozději při zahájení jednání, o jehož odročení je žádáno. Není povinností účastníka řízení (jeho zástupce) žádat o odročení jednání bezodkladně poté, co vznikl důležitý důvod bránící mu v účasti u jednání.“*[\[5\]](#)

Autor tohoto článku má za to, že vzhledem ke skutečnosti, že zákon nestanoví jinak a institut žádosti o odročení jednání v sobě fakticky omluvu z nařízeného jednání zahrnuje, neexistuje důvod, proč by se citované rozhodnutí nemělo aplikovat i na včasnost omluvy.

Jednání v nepřítomnosti žalovaného, který se řádně neomluvil - vše ještě není ztraceno:

V případě, že žalovaný soudu před nařízeným jednáním nedoručil důvodnou a včasnou omluvu a na nařízené jednání se nedostavil, občanský soudní řád nabízí ještě několik možností, které jej mohou před vydáním rozsudku pro zmeškání „zachránit“. První z nich vychází z ust. § 153b odst. 3 občanského soudního řádu[\[6\]](#). V tomto ustanovení jsou normovány řízení, ve kterých nelze rozsudek pro zmeškání vydat. Konkrétně se jedná o věci, v nichž nelze uzavřít a schválit smír, dále došlo-li by takovým rozsudkem ke vzniku, změně nebo zrušení právního poměru mezi účastníky nebo je-li žalovaným ke dni zahájení řízení nebo ke dni vstupu do řízení nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti.

Další možnost spočívá v nedostatku aktivity žalobce či jeho právního zástupce, jelikož žalobce musí vydání rozsudku pro zmeškání navrhnout, aby tak soud mohl učinit. Ani návrh žalobce na vydání rozsudku pro zmeškání, v kombinaci s naplněním ostatních zákonných podmínek, však k jeho vydání nemusí stačit. Ustanovení § 153b odst. 1 občanského soudního řádu totiž v takovém případě soudu neukládá povinnost rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání, nýbrž pouze možnost takto učinit.

Na tomto místě je třeba zmínit, že judikatura Ústavního soudu a posléze i judikatura Nejvyššího soudu akcentuje, aby soudy při vydávání rozsudku pro zmeškání postupovaly uvážlivě a zdrženlivě. Tedy že pouhé formální naplnění zákonných předpokladů vydání rozsudku pro zmeškání nemusí pro jeho vydání postačovat. Dle Ústavního soudu by měly soudy při rozhodování přihlížet i k předchozí procesní aktivitě žalovaného (zda se vyjádřil k podané žalobě, navrhoval důkazy atd.), a také v každém jednotlivém případě přihlídnout k povaze předmětu sporu.[\[7\]](#) Stejně tak dle Ústavního soudu není vydání rozsudku pro zmeškání namísto v případech, kdy je žalovaný ve sporu aktivní a soudní jednání zmešká pouze ze svého omylu.[\[8\]](#) Tento přístup posléze převzal i Nejvyšší soud a ve své judikatuře velí obecným soudům, aby při posuzování vhodnosti vydání rozsudku pro zmeškání vyhnuli striktně formálnímu přístupu.[\[9\]](#)

Jak postupovat v případě, že soud již rozsudek pro zmeškání vydal:

V případě, že soud již rozhodl rozsudkem pro zmeškání, a tento rozsudek dosud nenabyl právní moci, nabízí se žalovanému dvě varianty. První variantou je postup dle ust. § 153b odst. 4 občanského soudního řádu, a sice podání návrhu na zrušení rozsudku pro zmeškání. Soud na návrh žalovaného rozsudek pro zmeškání zruší a nařídí jednání ve věci v případě, že shledá, že žalovaný nařízené jednání zmeškal z omluvitelných důvodů.

Omluvitelným důvodem je překážka či jiná okolnost, která žalovanému zabrání zúčastnit se prvního jednání, která musí mít, s ohledem na povahu věci, aspekt nepředvídatelnosti, závažnosti, velkého rozsahu či jiného aspektu ospravedlnitelnosti. Může se jednat např. o zdravotní indispozici, zpoždění veřejného dopravního prostředku, technickou závadu na automobilu nebo např. nepředpokládaným nutným ošetřením nezletilého potomka.[\[10\]](#) Žalovaný musí takový důvod nejen tvrdit, ale i prokázat.[\[11\]](#) Soudy by však neměly přehlédnout okolnosti tvrzeného omluvitelného důvodu, který by odůvodňoval závěr, že se jedná o účelové jednání žalovaného či jiné zneužití práva.[\[12\]](#) Tento ospravedlnitelný důvod dle Nejvyššího soudu nezbavuje žalovaného povinnosti zaslat soudu včasnou omluvu z jednání. Uvedené neplatí pouze v případě, že tento důvod žalovanému objektivně v zaslání včasné omluvy z jednání bránil.[\[13\]](#)

Proti rozsudku pro zmeškání může žalovaný rovněž podat odvolání. Odvolání se podává v případech, kdy chcete, aby odvolací soud přezkoumal, zda byly naplněny podmínky vydání rozsudku pro zmeškání tak, jak jsou normovány v ust. § 153b občanského soudního řádu a jak je dotváří příslušná judikatura.[\[14\]](#) Při podání odvolání je však třeba mít na paměti, že dle ust. § 205b občanského soudního řádu však u odvolání proti rozsudku pro zmeškání jsou odvolacím důvodem jen vady uvedené v ust. § 205 odst. 2 písm. a) občanského soudního řádu a skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání.[\[15\]](#) Na rozdíl od návrhu na zrušení rozsudku pro zmeškání z omluvitelných důvodů, kdy o tomto návrhu rozhoduje soud, který rozsudek pro zmeškání vydal, o odvolání rozhoduje nadřízený soud.

Závěr:

Přestože ze shora uvedeného vyplývá, že existuje několik možností, kdy k vydání rozsudku pro zmeškání nedojde, i když žalovaný soudu nedoručí důvodnou a včasnou omluvu z nařízeného jednání, tak na tyto není radno spoléhat. Pokud tedy budete v soudním řízení vystupovat v postavení žalovaného, bude Vám doručeno předvolání k soudnímu jednání a Vy následně zjistíte, že se ho nebudete moci zúčastnit, z nařízeného jednání se omluvte a neriskujte, že soud ve Vaší nepřítomnosti rozhodne rozsudkem pro zmeškání. Proti takovému rozhodnutí se žalovanému značně zužují odvolací důvody a tím pádem i šance výsledek soudního řízení zvrátit.

Mgr. Martin Pešek,
advokátní koncipient

**sokol
novák
tdpA**

Sokol, Novák, Trojan, Doleček a partneři, advokátní kancelář s.r.o.

Na strži 2102/61a
140 00 Praha 4

Tel.: +420 270 005 533

e-mail: info@sntd.cz

---

[1] Vláda: Důvodová zpráva k zákonu č. [171/1993](#) Sb., kterým se mění a doplňuje občanský soudní řád, č. 171/1993 Dz.

[2] ust. § 153b zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů.

[3] Usnesení Ústavního soudu ze dne 13. 2. 2014, sp. zn. III. ÚS 166/14.

[4] HRNČIŘÍK, Vít. § 153b [Rozsudek pro zmeškání]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 2.

[5] Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 13. 5. 2011 sp. zn. 51 C 3/2008.

[6] ust. § 153b zákona č. [99/1963](#) Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů: „Rozsudek pro zmeškání nelze vydat ve věcech, v nichž nelze uzavřít a schválit smír (§ 99 odst. 1 a 2), došlo-li by takovým rozsudkem ke vzniku, změně nebo zrušení právního poměru mezi účastníky nebo je-li žalovaným ke dni zahájení řízení nebo ke dni vstupu do řízení nezletilý, který nenabyl plné svéprávnosti.“

[7] náleží Ústavního soudu ze dne 10. 3. 2005 sp. zn. III. ÚS 428/04: „Při rozhodování o případném vydání rozsudku pro zmeškání by měl soud vzít v úvahu rovněž předchozí procesní aktivitu žalovaného, tedy zda se vyjádřil k podané žalobě, zda navrhl důkazy ke své obraně atd. Soud by měl v každém jednotlivém případě přihlídnout rovněž k povaze předmětu sporu.“

[8] náleží Ústavního soudu ze dne 23. 8. 2005, sp. zn. IV. ÚS 63/05: „V případech, kdy jinak aktivní účastník neúmyslně pro svůj omyl zmešká první jednání soudu, ale je zřetelný jeho zájem účastnit se soudního řízení a bránit se, není vydání rozsudku pro zmeškání namístě. Prioritou v soudním řízení musí v takovém případě zůstat ochrana práv účastníků soudního řízení, kteří na soudním řízení chtějí aktivně participovat.“

[9] usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 4. 2014, sp. zn. 33 Cdo 2979/2013: „Jedním z předpokladů pro rozhodnutí o žalobě rozsudkem pro zmeškání je i vhodnost jeho vydání. Námitka žalovaného, že v konkrétní věci bránila rozhodnutí rozsudkem pro zmeškání nevhodnost takového postupu, představuje odvolací důvod podle § 205b OSŘ.“

[10] HRNČIŘÍK, Vít. § 153b [Rozsudek pro zmeškání]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 15.

[11] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 6. 1998, sp. zn. 21 Cdo 672/98.

[12] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2020, sp. zn. 28 Cdo 4332/2019.

[13] Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 10. 2014, sp. zn. 23 Cdo 2130/2014

[14] HRNČIŘÍK, Vít. § 153b [Rozsudek pro zmeškání]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022, marg. č. 18.

[15] ust. § 205b zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů: „U odvolání proti rozsudku pro uznání nebo proti rozsudku pro zmeškání jsou odvolacím důvodem jen vady uvedené v § 205 odst. 2 písm. a) a skutečnosti nebo důkazy, jimiž má být prokázáno, že nebyly splněny předpoklady pro jejich vydání (§ 153a, 153b).“

© EPRAVO.CZ - Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Právo na přístup ke kamerovým záznamům: střet GDPR, informačního zákona a praxe veřejných institucí](#)
- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)